

Karunk térbeli fejlesztése.

Írta: **Modrovich Ferenc.**

A történelmi idők az országok minden intézményének az életben mély nyomot hagynak, és bizonyos fokig — ha kis fázis-eltolódással is — visszatükröződnek fejlődésükben.

Az utolsó negyedszázad eseményei ősi alma materünk sorsára is döntők voltak. Az első világháborút követő összeomlás főiskolánkat menekülésre kényszerítette. Az ország megcsonkítása folytán elvesztettük bányáink, kohóink és erdőségeink aránytalanul nagy részét. Ennek következtében a Sopronban letelepedett és részben éppen ifjúságunknak a felkelő harcokban tanusított hazafias magatartásáért elismerésképpen a volt honvédfőreáliskolában megfelelő elhelyezéshez jutott főiskola csakhamar elnéptelenedik. Országszerte nagy a mérnök-, és különösen a bánya-, kohó- és erdőmérnök-felesleg. Hiszen nem oly régen még erdőmérnökeink sok éven át csak napidíjasként nyertek elhelyezést az Alföld fásításánál, vagy kenyeret találtak — a szerencsésebbek — az állami földmérésnél, a sors kevésbé kegyeltjei pedig a legkülönbözőbb foglalkozási ágak felé sodródtak.

Ilyen — szinte jövőtlen kilátások mellett — az ifjúság sem érzett nagyobb kedvet a karunkon képviselt szakok iránt, hallgatóink létszáma ijesztően megcsappant, de éreztette hatását immár a huszas évek vége felé a világháború következtében a születés-kihagyás is. Legbeszédesebben bizonyítja ezt a jelenséget a kimutatás.

A beiratkozott hallgatók létszáma 1923-tól 1942-ig.

Tanév	Félév	A bánya-, kohó- és erdő- mérnökhallg. száma			Összesen	Tanév	Félév	A bánya-, kohó- és erdő- mérnökhallg. száma			
		I.	II.	Összesen				I.	II.	Összesen	
1923—24.	I.	124	34	133	291	1933—34.	I.	43	27	81	151
	II.	123	32	131			286	II.	43	26	76
1924—25.	I.	104	30	89	223	1934—35.	I.	40	30	86	156
	II.	101	30	83			214	II.	38	34	81
1925—26.	I.	112	27	90	229	1935—36.	I.	39	42	82	163
	II.	108	28	86			222	II.	38	41	79
1926—27.	I.	66	15	86	167	1936—37.	I.	56	62	101	219
	II.	61	15	83			159	II.	56	62	96
1927—28.	I.	49	26	59	134	1937—38.	I.	68	72	99	237
	II.	45	26	70			141	II.	65	66	95
1928—29.	I.	34	21	66	121	1938—39.	I.	69	65	88	222
	II.	34	20	66			120	II.	69	63	90
1929—30.	I.	40	17	80	137	1939—40.	I.	88	72	163	323
	II.	38	12	78			133	II.	78	61	133
1930—31.	I.	28	18	89	135	1940—41.	I.	111	81	218	417
	II.	29	20	90			139	II.	107	69	193
1931—32.	I.	32	22	88	147	1941—42.	I.	133	94	277	504
	II.	32	20	84			136	II.	118	87	261
1932—33.	I.	44	20	83	147						
	II.	38	20	82		140					

* Megjegyzés. Az 1939/40. tanévben kerülnek első ízben a hallgatók a 9. félévbe, ezert nagyobb ezental a téli félévi hallgatók száma a nyáriénál.

A hallgatók létszáma az 1928—29. tanévben érte el a mélypontot, és azóta állandó emelkedést mutat. Az ország örvendetes megnagyobbodása az 1939—40. tanévben szinte ugrásszerűen megsokszorozza a pályánkra tóduló ifjúságot. Az erdőmérnök-feleslegből egyik napról a másikra keletkezett mérnökhány a fiatal pályaválasztók nagy tömegét csábítja karunkra, annyira, hogy a jelen tanévben a hallgatók száma már meghaladta az 500-t, és ebből az erdőmérnökhallgatók már közel 300-an vannak.

És a jelek további emelkedésre engednek következtetni. Hiszen az idén csak az első és második, illetve kisebb részben a harmadik évfolyam hallgatószámában mutatkozik az országgyarapodás hatása, és így törvényszerűleg — ha más események nem hatnak zavarólag — a következő tanév még nagyobb növekedést fog mutatni.

Bármennyire örvendetes is a hallgatók számának ez a hirtelen felduzzadása, amelyet az erdőmérnökhány és evvel az elhelyezkedési viszonyok ugrásszerű javulása idézett elő, előre látható, hogy idővel, ha a ma jelentkező rések be lesznek töltve, a hallgatók száma — még teljes ép országhatárok mellett is, — bizonyos visszafejlődést fog mutatni, és valamivel kisebb fokon fog állandósulni.

Az első világháború előtt hazánkban, Horvátországgal együtt, mintegy 2000 erdőmérnök működött; ebből a mai határookra alig a fele esett. Tekintettel a gazdaság belterjesebbé válására, valamint a kötött gazdálkodással szükségszerűen együtt járó munkaszaporulatra, a mai határok között mintegy 1200, Erdély teljes visszatérte után pedig 1600 erdőmérnökre lesz szükségünk, úgyhogy az első esetben évi 40, az utóbbi esetben 54 főnyi pótlással lehet számolnunk.

Régi, hosszú évek tapasztalata szerint a beiratkozott hallgatóknak nagy átlagban 60%-a szerez oklevelet (ugyanaz az arány áll fenn a Műegyetem többi műszaki karán is, míg a tudományegyetemek jogi karain még rosszabb), és így a nyugodtabb idők visszatérése után évenként 67 ill. 90 első éves hallgatót várhatunk; az erdőmérnöki osztály összes hallgatói pedig a téli félévben 250, illetve 360, a nyári félévben körülbelül 200, illetve 290 körül mozognak majd.

A jelen nagy erdőmérnökhány a átmenet első éveiben több erdőmérnököt kíván az átlagosnál, de evvel szemben 8—10 év múlva a szükséglet előreláthatólag az előbbi számok alá süllyed.

A hallgatószámnak ilyen hirtelen és nagy meggyarapodása, amilyen örvendetes, éppen olyan nehéz feladat elé állította karunkat és az intéző hatóságokat. A bajok két síkon jelentkeznek leginkább. Először is szükeknek bizonyultak az előadó- és rajzter-

mek, a laboratóriumok, másrésről pedig ma már nehézségbe ütközik ennyi fiatal embernek Sopronban hajlékhoz jutása is.

Az első két évfolyamban a kar mindkét osztályán együttesen átmenetileg 150 hallgató van akkor, amikor a legnagyobb rajztermünkben csak 62 munkahely van. Természetesen éppen így szűkeknak bizonyulnak fokozatosan a magasabb évfolyamok részéről használt előadó-, rajztermek és laboratóriumi férőhelyek. De ugyancsak hiány jelentkezik az egyes tanszékek elhelyezése tekintetében is. Az előbbi hiányon két-három év óta közfalak bontásával próbáltunk ideiglenesen segíteni, de most már ez sem folytatható tovább. Okvetlenül új építkezésre van szükség.

A vallás- és közoktatásügyi minisztérium belátta a helyzet tarthatatlan voltát, és a hadi állapot ellenére is már a múlt nyár folyamán egy kisebb épület emelését engedélyezte, amelyben egy 220 személyt befogadó előadóterem és egy 135 munkahelyes rajzterem, emeletén pedig a matematikai és az ábrázoló-geometriai tanszék helyiségei nyerneek elhelyezést. Ez az építkezés a nehéz anyagbeszerzési viszonyok miatt nem tudott elkészülni a tervezett időre, de most már meg van minden reményünk arra, hogy e nyár folyamán átadható lesz rendeltetésének. Éppenígy enyhülést jelentett bizonyos fokig az is, hogy az Erdészeti Kutató Intézet kiköltözött a Kar épületéből és így a felszabaduló helyiségekkel bővíteni lehetett az erdőrendezési és erdővédelmi tanszékeket.

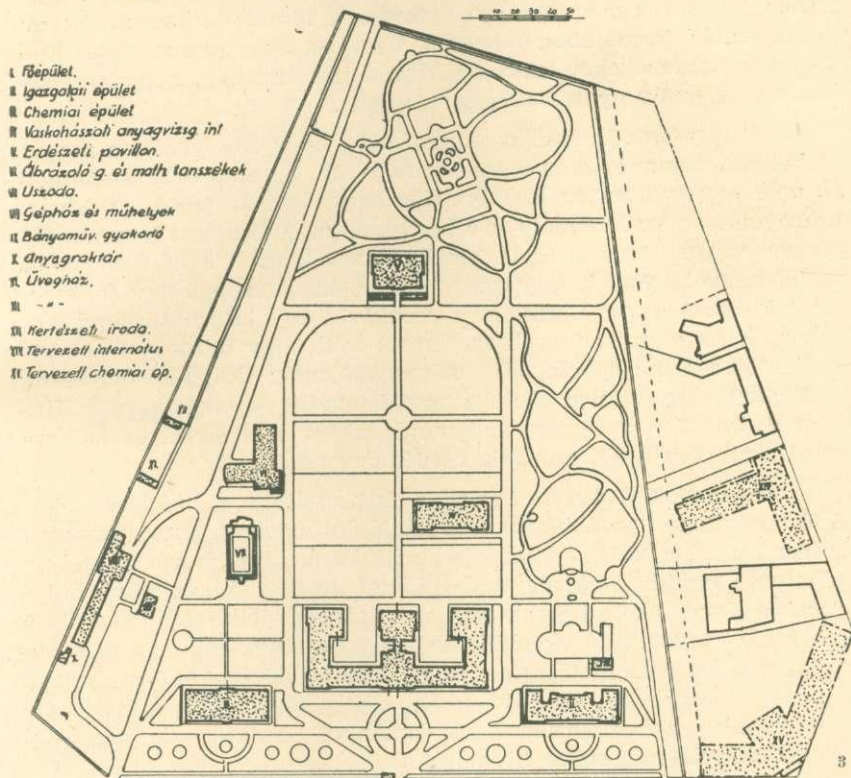
A felsorolt építkezések és átalakítások azonban még mindig nem elégségesek. Éppen ezért Karunk már régebben foglalkozik a szerves kibővítés gondolatával. Beható megvitatás után mindig csak arra az eredményre juthatott, hogy egyedüli megoldásnak *új vegytani épület* emelése mutatkozik. Evvel egyrészt a vegytani tanszékek korszerű elhelyezése válnék lehetségessé és meg lehetne szüntetni az ott jelenleg uralkodó, mindinkább tarthatatlan helyzetet. Az új épületben tervezzük az általános-, az elemző- és az erdészeti vegytani tanszék, valamint a fémkohászattani tanszék elhelyezését. A felszabaduló épülettel — megfelelő átalakítás után, — továbbá az internátus kitelepítésével felszabaduló helyiségekkel meg lehetne oldani a többi tanszék igényeit, de egyuttal méltóbban a több, mint 70.000 kötetet tartalmazó könyvtár és a vele kapcsolatos nagyobb és korszerűbb ifjúsági és tanári olvasó kérdését is. Hiszen ma a könyvek egy része nedves pincékben zsúfolódik és így többé nem pótolható kár érheti őket.

Igen nagy nehézséget okoz Sopronban a megnövekedett számú hallgatóknak, mintegy 600—700 fiatal embernek, egészséges lakáshoz juttatása is. Ez az alig 40.000 lakosú város már most sem tud elég megfelelő férőhelyet nyújtani. Hallgatóink egy része a közeli falvakban kénytelen hajlékot keresni; a városban található kiadó szobák egy része pedig még a legelemibb egészségügyi követelmé-

nyeket sem elégíti ki, nedves, dohos, nehezen szellőztethető, a jobb szobák bérét pedig az ifjúság legnagyobb része alig tudja megfizetni. A szakkörök megértő segítségével létesített diákmenzának sincs megfelelő elhelyezése.

Van ugyan Sopronban egy kb. 40 ágyat befogadó kari internátus, a Szent Imre Kollégium pedig további kb. 50 hallgatónak tud szállást adni. Vagyis hallgatóinknak ma alig 11—12 % a tud inter-

A Bányász-, Kohó- és Erdőmérnöki Kar épületének helyszínrajza Sopronban

nátusi helyhez jutni. Ez a helyzet sokkal rosszabb, mint bármelyik más vidéki egyetemi városban. Így Debrecenben 342 internátusi ágy áll rendelkezésre 720 lakáskereső ifjúnak, vagyis az arra szoruló hallgatóknak kb. 47,5%-a lakhatik internátusban. Pécsen 430 internátusi ágy esik 900 lakáskeresőre, vagyis 47,5% az internátusi férőhely, Szegeden 733 internátusi ágy esik 1060 vidéki hallgatóra, vagyis az elhelyezésre szoruló hallgatók 70%-a kitudja elégíteni igényeit, Kolozsvárott pedig, a sajtónyilatkozatok szerint, a lakáskereső ifjúság 80%-a juthat internátusi helyhez.

A sürgős orvoslás szükségességét Sopron városa is belátta és a múlt év augusztus havi törvényhatósági bizottsági ülésén nagylelkű elhatározással ingyen telket (és pedig kari telek északi falával szomszédosat), valamint 400.000 P. építési hozzájárulást szavazot meg menza és internátus céljára. A vonatkozó határozatot a kormány végre egy hónappal ezelőtt jóváhagyta. Az adományt a város fel is ajánlotta a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak, aki kilátásba helyezte, hogy az előzetes terv szerint a teljes kiépítéshez szükséges még hiányzó összeget a lehetőség szerint állami hozzájárulás formájában megadja. Csak az anyagbeszerzéssel kell még sok nehézségeket leküzdeni. Reméljük azonban, hogy az építkezés még ez év nyarán meg is indulhat.

A tervezett internátus földszintjén nyer elhelyezést a menza (a konyha, kamrák, személyzeti szobák stb. az alagsorba kerülnek) és vele egy szinten az Ifjúsági Kör helyiségei, továbbá az udvari szárnyon az orvosi rendelő és a betegszobák. A földszint fennmaradó részén, valamint az I. és II. emeleten sorakoznak a lakószobák és pedig nagyrészt kétágyasak, minden emeleten egy-egy felüglői lakrészszel és az I. emeleten ezenkívül egy internátusgondnoki lakással. Az előzetes tervek szerint az épület így mintegy 160—180 hallgatót tud majd befogadni. A megvalósulás előtt álló építkezés, a meglévő Szent Imre Kollégiummal együtt, a lakástkereső ifjúságnak kb. 30%-a részére tud majd lakást biztosítani és előbbre viszi a többi ifjúsági szociális kérdés megoldását is.

A mellékelt helyszínrajzban feltüntettem a befejezés előtt álló tanépületet, továbbá a város felajánlotta telket, a reá tervezett internátussal együtt, továbbá belerajzoltam, hogy hová gondoljuk elhelyezni majd az új vegytani épületet. Ezek a telkek mind határosak a Kar telektömbjével, csak az internátus telke és a javasoltam vegytani épület közé ékelődik be idegen terület, ma cigaretta-hüvelygyár. De remélhetőleg ezt is meg tudja előbb-utóbb szerezni a Kar és akkor hosszabb időre szép elhelyezésben folytathatja ősi intézetünk szakemberképző, tudományos kutató, de egyúttal nemzetnevelő magasztos hivatását.

A felsorolt tervek talán egyik-másik olvasónkat megdöbben-tik, talán többen összecsapják a kezüket és a terveket egy javíthatatlan derülátó ember szép álmának fogják tartani, akinek a képzeletét szakja és ősi intézete, de nem kevésbé az ifjúság iránt érzett szeretete és a velük való benső kapcsolata elragadta. Remélem azonban, hogy még többen lesznek, akik a vázolt terv szépségét, de egyúttal tárgyi átgondoltságát megérik és igyekezni fognak azt a megvalósulás felé vinni.

Adja az Isteni Gondviselés, hogy így legyen!

Die räumliche Entwicklung unserer Fakultät. Von Prof. F. Modrovich.

Im Zusammenhange mit den in den letzten 3 Jahren erfolgten Gebietsvermehrungen Ungars — die vorwiegend bewaldete Landesteile heimgebracht haben — stieg die Zahl der Hörer auf der in Sopron wirkenden Fakultät für Bergbau und Forstwirtschaft der Kön. Ung. Palatin Josef Universität für Technische und Wirtschaftswissenschaften (Budapest) in erheblichem Masse.

Die Gesichtspunkte eines zeitgemässen Unterrichts sowie soziale Belange fordern baldmöglichst entsprechende Neubauten; diesbezüglich dient Verf. mit einer weitblickenden Planung.

Les agrandissements de notre Faculté. Par le Prof. F. Modrovich.

L'accroissement constant du nombre des étudiants à la Faculté des Mines et Forêts (installée à Sopron) de l'Université des Sciences Techniques et Economiques exigeait des bâtiments nouveaux et modernes. L'Auteur en fait connaître les plans.

Expansion of the Faculty for Mining and Forestry. By Prof. F. Modrovich.

The progressive increase of the number of students at the Faculty for Mining and Forestry at Sopron requires new modern buildings, the plan of which is given by the author.

Az erdőségek esőkeltő hatása az újabb meteorológia megvilágításában.

Írta: **Dr. Aujeszky László**

egyetemi m. tanár, m. kir. főmeteorológus.

Mióta a történelmi Magyarország erdőségeiben legdúsabb és egyúttal esőben is leggazdagabb északkeleti tájai Szent István birodalmába viszatértek, azóta a nagyközönségnek is szembeszökő módon van alkalma tapasztalni azt az éles éghajlati ellentétet, amely az északkeleti erdőségek és a Nagy Alföld rónái közt mutatkozik. Ez a körülmény alkalmasint újabb táplálékot fog nyújtani annak a régi és szakkörökben már régóta megcáfolt hiedelemnek, amely az erdőségeknek az éghajlattal való szoros kapcsolatát okozatlag megfordított irányban, helytelenül szokta felfogni.

Ismeretes, hogy a Természet egyik legnagyobb és legszébb alkotása, az erdőség, benső kapcsolatban van az éghajlati tényezőkkel, elsősorban a kellő mennyiségű csapadékkal. Ahol elegendő eső nincs, ott a növényi életnek ez a legnagyobb alakja nem elégítheti ki a maga jelentékeny tápanyagszükségletét. Az erdészeti meteorológiának ez az alaptétele csak a földkerekség néhány különleges fekvésű pontján, a sivatagi oázisokban veszíti el a szószerinti érvényességét, mert ott szerencsés földtani körülmények gondoskodnak arról, hogy az eső teljes hiánya ellenére is az altalajban jelentékeny vízbőség álljon rendelkezésre. Ezt a vizet távoli vidékek esőjének odaszivárgó víztömegei, vagy régi